

Fulya Soybaş

Yazarın Tüm Yazıları >

Güneş tutulması büyük depreme neden olur mu

#Güneş Tutulması

#Deprem

#Türkiye

Ekim 10, 2022 06:29

3dk okuma

Paylaş

25 Ekim'de 12.40 ile 15.05 saatleri arasında yılın ikinci güneş tutulması yaşanacak. Türkiye'den de gözlemlenebilecek tutulma ile İstanbul'da yüzde 38'lik hilal şeklinde bir kapanma olacak. Tutulmanın en iyi gözlenebileceği yer ise kuzeydoğu Anadolu bölgesi. Burada da Güneş'in yaklaşık yüzde 60'ı örtülecek. Ancak bu muhteşem doğa olayı eski bir tartışmanın da fitilini ateşlemiş durumda. 1999 Marmara Depremi'nin güneş tutulmasından 1 hafta sonra olması tutulma ile deprem arasında bir bağ var mı sorusunu yeniden gündeme taşıırken, biliminsanları ikiye bölünmüş durumda.

BARDAĞI TAŞIRAN SON DAMLA OLABİLİR

GÜNEŞ tutulmasıyla ilgili takipçilerinden gelen soruları sosyal medya hesabından cevaplayan **yerbilimci Prof. Dr. Naci Görür**, 17 Ağustos 1999 Depremi'nden 6 gün önce 11 Ağustos'ta gerçekleşen güneş tutulmasını hatırlatarak şu ifadeleri kullandı: **"Ay, Dünya ile Güneş arasına girdiğinde bu olay gerçekleşir. Bu sırada üç gezegen de aynı sırada olduğu için Dünya üzerine daha fazla çekim uygularlar.**

"Normalde bu çekim kuvveti büyük depremlere neden olmaz. Ancak kimi yerlerdeki faylar aşırı stres biriktirmiş ve deprem üretmeye zaten hazır hale gelmiş ise o faylar üzerinde depreme neden olabilir. Yani bardağı taşıran son damla rolü oynayabilir."

OLACAĞI VARSA OLUR

Kendisini aradım, "Uyarımdan **'Deprem olacak'** gibi bir ima çıkaranlar var. **1999 Depremi'nin güneş tutulması ile bilimsel bir alakası yok, ben böyle bir şey demedim. Ama şu bir gerçek, fay zaten deprem üretmeye hazırsa bir neden gerekmez. Olacağı varsa olur."**

GÜNEŞ, 'HADI ŞU TÜRKLERİ BİR SALLAYAYIM' DEMEZ

YERBİLİMCİLERDEN başka konunun bir muhatabı da hiç şüphesiz astrofizikçiler. Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi, astrofizikçi, **Prof. Dr. Ersin Göğüş**, yapılan araştırmalar sonucu güneş tutulması ile deprem arasında bir ilişki olduğuna dair bilimsel bir kanıt ulaşılmadıklarını belirterek, **"Yerbilimci hocalarımız, hazır böyle bir şey konuşuluyorken uyarımızı yapalım diyerek depreme dikkat çekmeye çalışıyorlar, yanlış anlaşılmasın, bu yanıltır demiyorum, farkındalık yaratma çabalarını anlıyorum ama depremlerin güneş tutulması ile alakası yoktur. Ay'ın, Yer ile Güneş arasına girmesi ve Güneş'i örtmesine tutulma denir. Bu olurken kütle çekimi yani dünya üstüne yüklenen kuvvet çok minimal mertebelerde artar, deprem oluşturacak türden bir çekme oluşmaz. Yani Güneş tutulması 'Hadi şu Türkleri bir sallayayım' demez"** diyor.

BİRKAÇI TUTULMALARA İSABET EDEBİLİR

Peki ya ayın etkisi? Korku iklimin yaratılmasında en çok bu argümanın kullanıldığını söyleyen **Prof. Dr. Göğüş** diyor ki: "Kuzey ülkelere gittikçe sabah ile öğle arasında yaşanan gelgitler su seviyesini birkaç metre değiştirebiliyor. Ama sonuçta bu sudur. **Su, serbest hareket edebilir. Oysa sizin tutulma ile hareket ettirmeye çalıştığınız/hareket ettiğini varsaydığınız şey, yerin onlarca kilometre altındaki (en az 40-50 km) kaya tabakasıdır. Bu tabakayı bir gökyüzü olayı ile aktive etmek mümkün değildir. Şu an bile onlarca deprem oluyor. Hisse diyor muyuz? Hayır. Olacaksa oluyor yani. Bunlardan birkaçı da tutulmalara isabet edebilir. Önemli olan büyük depreme hazır olmaktır."**

EFSANELERE İNANMAYIN TUTULMA DEPREMİ TETİKLEMEZ

Jeofizik Yüksek Mühendisi Prof. Dr. Övgün Ahmet Ercan, depremin asıl kaynağının yerin içi olduğunu belirterek, “Batı Anadolu da yaklaşık 26-30 km, Doğu Anadolu da ise yaklaşık 35-45 km. derinde yüzer yuvar dediğimiz eriyik bir katman var. Bunun içinde çevrim akımları döner. Bunların üstteki katmanı kırması sonucu deprem oluşur. **Yani uzaysal olaylar deprem yaratmaz.** Hatta 2006’da güneş tutulmasının net gözlemlendiği **Niksar-Reşadiye’de Kuzey Anadolu fay kırığı üzerinde ölçümler yaptık ve tutulmanın deprem üzerine hiçbir etkisi olmadığına bizzat şahit olduk. Dünyada sadece 1 yılda bir buçuk milyar deprem olmaktadır, bunun illa bir ikisi tutulmalara denk geliyordur**” diyor. **Peki, ay tutulmasının ‘gel-git’ yarattığı biliniyor. Denizlerin çekilmesine neden olan bu güç tabakayı etkilemez mi? ‘Olabilir’** diyor Prof. Dr. Ercan ama ile bağlıyor: “**Bu çekim ‘deprem’ değil olsa olsa ‘depremcik’ yaratır. Ve bu da ancak 2, 3 büyüklüğünde olur, büyük depremi tetiklemeyiz. Dolayısıyla söylentiler ‘efsane’dir. Kanıtlanmamış bilgi bilim değildir, tersini söyleyen de jeo-fizikçi değildir.**”

TUTULMA BİR GÖLGE OYUNUDUR ETKİSİ SIFIRDIR

İSTANBUL Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hasan Esenoğlu da 1999 Depremi’nden sonra biliminsanları da dahil birçok kişide kafa karışıklığı yaşandığını ifade ediyor ve “**Oysa ikisi arasında hiçbir alaka yok**” diyor. Geçmişte yaşanan depremler ve güneş tutulmaları üzerine özel bir çalışma yaptıklarını da belirten **Doç. Dr. Esenoğlu**, şöyle devam ediyor: “Bilimsel anlamda ikisi arasında bir ilişkiye rastlamadık. **Güneş tutulunca: Bir, gün ortasında hava kararır, akşam karanlığına bürünür. İki, hava serinleyebilir. Üç, ay güneşi örter, dünyaya da gölgesi düşer. Buna gölge oyunu diyebiliriz.** Peki, bir gölgenin maddeye etkisi olabilir mi? Hayır, **sıfırdır.**”